

Pressiteade

Luxembourg, 2. veebruar 2023

Audiitorid analüüsivad ühtekuuluvuspoliitika kasutamist kriisile reageerimise vahendina

- *EL muutis reegleid paindlikumaks, et teha kättesaadavaks veel kasutamata ühtekuuluvuspoliitika vahendid*
- *Liikmesriikidele eraldati ühtekuuluvuspoliitika rahastamise täiendamiseks veel 50,4 miljardit eurot*
- *Ühtekuuluvuspoliitika kasutamisel kriisiolukordades võidakse kõrvale kalduda selle poliitika peamisest strateegilisest eesmärgist*

EL kohandas oma eeskirju kiiresti nii, et oleks võimalik tagada liikmesriikidele suurem paindlikkus ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamisel COVID-19 pandeemiaga toimetulekuks. Täiendavate investeeringute rahastamiseks eraldati veel märkimisväärne hulk uusi ressursse. Euroopa Kontrollikoja uue aruande kohaselt suurendasid need aga ka survet ELi vahendite kiiresti ja hästi ära kasutada. Audiitorid märgivad, et ühtekuuluvuspoliitika korduval kasutamisel kriisiolukordades võib selle fookus kalduda kõrvale ühtekuuluvuspoliitika peamisest strateegilisest eesmärgist vähendada piirkondadevahelisi arenguerinevusi.

Alates 2020. aasta algusest võttis EL mitmesuguseid meetmeid COVID-19 pandeemiast tulenevate probleemide lahendamiseks. Ühtekuuluvuspoliitikal oli neis oma osa kolme kiiresti vastu võetud seadusandliku akti kaudu, millega muudeti programmitöö perioodi 2014–2020 eeskirju. EL võttis vähem kui kaks kuud pärast pandeemia puhkemist Euroopas vastu õigusaktid, et võtta kasutusele koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse (CRII) ja koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse+ (CRII+) kaudu seni kasutamata vahendid. Vähem kui aastaga võttis nõukogu vastu ühtekuuluvuspoliitika ja Euroopa territooriumide taasteabi (REACT-EU), mis on lühikese ja keskmise tähtajaga vahend kriisi tagajärgede kõrvaldamiseks ja majanduse taastamiseks.

„Eli reaktsioon hõlbustas ühtekuuluvusfondide kasutamist, et aidata liikmesriikidel COVID-19-ga seotud majandusraskustega toime tulla, kuigi mõned praegused probleemid võivad seetõttu süveneda,“ ütles auditit juhtinud kontrollikoja liige Iliana Ivanova. „Igal juhul peame veel väga

hoolikalt hindama, kas ELi ühtekuuluvuspoliitika on ikka õige eelarveinstrument kriisidele reageerimiseks“.

Mõlema koroonaviirusele reageerimise algatusega kohandati sihipäraselt mõningaid ühtekuuluvuspoliitika reegleid, lisades seeläbi likviidsust ja paindlikkust ning muutes reeglid lihtsamaks. REACT-EU kaudu eraldati täiendavalt 50,4 miljardit eurot (sellest enam kui pool Hispaaniale ja Itaaliale), mille liikmesriigid saavad kasutada omal äranägemisel väga lühikese aja jooksul (2023. aasta lõpuks). REACT-EU on seetõttu n-ö sildrahastus, mis katab aastatel 2021–2023 tekkinud rahastamispuudujäägi, mis tuleneb olulistest viivitustest ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta rakenduskavade käivitamisel. Audiitorid hoiatavad ka, et lisaks korduvatele raskustele ELi raha kulutamisel võib REACT-EUga kaasneda oht, et olemasolevaid vahendeid hakatakse enne perioodi lõppu kulutama kiirustades ning tulemuslikkusele ja kulutasuvusele ei pöörata piisavalt tähelepanu.

Suurem paindlikkus toetuste ümberpaigutamisel tõi kaasa nende märkimisväärse ümberkavandamise: kuni 31. detsembrini 2021 paigutati ümber 35 miljardit eurot. Audiitorid leidsid, et rahastamine liikus ühest investeerimisvaldkonnast teise: peamiselt tervishoidu (+ 80%) ja ettevõtlustoetustesse (+ 16%), samas kui see vähenes info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, energia ja keskkonna, kaasatuse, teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas. Toetused liikusid ka arenenumatesse ja üleminekupiirkondadesse (+ 1,8 miljardit eurot). Audiitorid märgivad ka, et kuigi REACT-EU peaks panustama 25% oma üldisest rahastamispaketist kliimaeesmärkide saavutamisse, seda eesmärki tõenäoliselt ei saavutata.

Ühtekuuluvuspoliitikat on sageli kasutatud kriisidele lühiajalise reageerimise eesmärgil ja mitmed selleks kasutusele võetud muudatused on nüüd ühtekuuluvuspoliitikas tavapäraseks muutunud. Audiitorite sõnul ei ole sellise kasutuse pikaajalist mõju aga ametlikult hinnatud. 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika uued reeglid, mis tähendavad peamiselt suuremat paindlikkust, lihtsustavad ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamist ootamatutele sündmustele reageerimiseks. Seetõttu võib audiitorite arvates ilmneda risk, et ühtekuuluvuspoliitika korduval kasutamisel kriisiolukordades võidakse kõrvale kalduda selle peamisest strateegilisest eesmärgist vähendada Euroopa piirkondade vahelisi erinevusi.

Selgitav taustteave

Ühtekuuluvuspoliitika on üks ELi eelarve suurimaid poliitikavaldkondi, kuhu on ajavahemikuks 2014–2020 suunatud 355 miljardit eurot. Selle peamine eesmärk on tugevdada piirkondadevahelist majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust.

Eriaruanne 02/2023: „Ühtekuuluvuspoliitika eeskirjade kohandamine COVID-19 pandeemiale reageerimiseks – vahendeid kasutati paindlikumalt, kuid ühtekuuluvuspoliitika kasutamise üle kriisidele reageerimise vahendina tuleb veel järele mõelda“ on kättesaadav [kontrollikoja veebisaidil](#).

Käesolev audit on jätkuks kahele arvamusele [CRII+](#) ja [REACT-EU](#) kohta ning täiendab meie ülevaadet, milles vaadeldakse [riske, probleeme ja võimalusi, mis on seotud ELi majanduspoliitilise reageerimisega COVID-19 kriisile](#). Aruandes kasutatakse ka järeldotsi äsja ilmunud eriaruandest [ühtekuuluvuspoliitika tulemuspõhise rahastamise kohta](#) ning hiljuti avaldatud võrdlevast ülevaatest, milles käsitleti [ELi rahastamist ühtekuuluvuspoliitika ning taaste- ja vastupidavusraha kaudu](#).

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 621 552 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti, claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547